

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Expositio Cavsarvm Quibus S. R. M. Sveciae bellum à
Rege Regnoque Daniae sibi illatum, etiam post Pacem
Roschildiae initam, continuare coacta fuit**

Coyet, Peter Julius

[S.l.], 1658

Lit. M.M. S. R. M. Daniae ad suorum in Anglia negotiorum gestorum
Simonem de Petkum missa Informatio eorum, quae post initam inter S.
Majest. & Regem Sveciae pacem acciderunt, quidque hoc nomine ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10534

vicensis & Holfatiæ Nobis restituti non fuerint, sed ab universo Svedico exercitu in hunc usque diem perquam graviter premantur, ut multi subditorum nostrorum, domiciliis & possessionibus suis relictis, jam solum vertere coacti fuerint, pars belli oneribus fatigati concidant, & ad desperationem adigantur. Ex quibus calamitatibus ut emergamus & eripiamur aliud sane remedium nunc non occurrit, nisi maxime æstimata autoritas Domini Protectoris, cujus interpositione pax coaruit, quæ vel hoc nomine indemnes Nos præstare merito debet, Regi Sveciæ aliam mentem indiderit, ut exercitum suum è nostris Regionibus tandem velit educere. Et quanquam à parte Regis Sveciæ obiiciatur, controversiam de præda Guineensi ad finem nondum perductam esse, scias tamen, Nos majorem pecuniæ summam, quam quæ habita ratione æquitatis postulari potuisset, in satisfactionem obtulisse. Et si vel maxime de uno seu altero negotio nondam plane convenisset, veniam tamen apud æquos rerum arbitros invenire non poterit, Nos post pacem sancitam, ab universo exercitu premi, provincias nostras omnimodò desolari, & omni jure neglecto viribus & nervis privari. Quapropter his ipsis clementissime Tibi mandamus, ut apud Dominum Protectorem rogando maximopere instes, velit Regem Sveciæ tam per literas, quam per Legatos suos eò permovere, ut sine ulteriori cunctatione exercitum suum è Regno nostro ac Ditionibus educat, quemadmodum jus & æquitas illud ipsum requirunt, & constitutæ paci omnino consentaneum est. Atque ut hæc te diligenter curaturum confidimus, ita quam primum responsum à te exspectamus, Regia interim gratia te sincere complectentes. Datum Hassniæ, d. 6. August. Anno 1658.

Lit. M. M.

S. R. M. Daniæ ad suorum in Anglia
negotiorum gestorum Simonem de Petkum missa informatio eorum, quæ post initam inter S. Majest & Regem Sveciæ pacem acciderunt, quidque hoc nomine Domino Protectori proponendum.

Negotiorum nostrorum gestor ex Instrumento pacis, & præprimis ex & articulis docebitur, quomodo juxta tenorem Instrumenti pacis, Rex Sveciæ munimentum Fridericiudam Nobis restituere, exercitumque suum è Ducatibus & Ditionibus nostris educere, ac subditos nostros tam intolerabili onere liberare teneatur. Quæ omnia Domino Protectori decenter demonstrabit, ut Ser. S. Celsitud. quippe quæ pacis inter S. Majest & Regem Sveciæ initæ Guarentiam ipsa pollicita est, autoritate sua tantum perficere velit, quo S. Majestas, Ejusque subditi illius pacis fructibus tandem revera frui queant. Quapropter Domino Protectori primario & principaliter proponet, quod licet in Instrumento Pacis perspicue & expressis verbis contineatur, Munimentum Fridericiud.

riciuddam statim atque Castrum Bremervoerdense evacuatum fuerit, restituenda, illudque ipsum die secunda Maji universalem & plenarium exercitus Svedici discessum è S. R. M. Ducatibus ac Ditionibus excipere debere, istis non obstantibus Sveci, quamvis Sac. Reg. Majest. Castrum Bremervoerdense restituisset, Munimento Fridericiuddæ adhuc hodie incubent, præterea in S. M. Regionibus commorentur, easque ad extremum usque enervent ac devastent, & quod magis, contra promissa tam verbis quam scriptis confirmata, per vim & via facti novas stationes & hospitia in Palustribus Holfatiæ, sive Marfchländern, & circa munitas ejus regionis urbes sibi ipsis assignent ac attribuant; ex quibus omnibus suspicio tandem ista nascatur, Svecos manibus pedibusque contendere, ut confectum nuper Instrumentum Pacis debilitetur, infringatur, imò penitus annihiletur & tollatur. Equidem S. R. M. nihil in se desiderari passam, quod ad initæ pacis complementum pertinuisset, eum in finem etiam sine ulla mora & cunctatione in Instrumento Pacis promissos equites, provincias, munimenta, & tres naves sale onustas tradidisse, imò ne ulli contra se prætextui occasio & locus relinqueretur, Tractatus cum Duce Gottorpiensi, non sine maximo damno, per cessionem Præfecturæ Swabstedenfis, Capituli Slesvicensis & plurium aliorum sibi inflictæ, maturasse & ad finem perduxisse; videre autem & percipere, in irreparabile suum præjudicium & damnum, Svecos ad promissorum suorum præstationem tam ægre adduci, aliamque ex alia prætensionem in medium afferre, quò sub specie recti S. R. M. & Ejus Ditiones destruere & omnibus omnino viribus exhaurire possint. Nam posito, legitimam prætensionem quandam in S. R. M. ipsis suppetere, nullo tamen colore vel excusationibus in crustari posse, quod tantisper donec omnia ex voto suo ac sententia confecta forent, per tantum temporis spacium in Regno hoc permaneant; præsertim cum intra pauculos dies plus infumant & auferant, quam omnia ipsorum postulata, srite astimentur, pretio suo ac valore æquare possunt, ut hac ratione inter postulata ac pignora, quæ ipsimet cepissent, nulla omnino proportio deprehendatur. Insuper Svecorum prætensiones nulli juri & æquitati consentaneas esse: nam primo

„ Insulam Wenam, quam S. R. M. ipsis tradidisset, ex nulla alia ratione ac fundamento potuisse postulari, quam quod ante annos aliquot S. M. Dominus Parens
 „ gloriosissimæ memoriæ, incolis prædictæ Insulæ ob viarum compendium & itineris commoditatem liberum reliquerit, lites suas coram judicio provinciali Scaniæ agendi; verum exinde jus territoriale nullatenus in Scaniam translatum esse,
 „ sed perpetuo & sine omni interruptione penes Insulam Sialandiam mansisse,
 „ quemadmodum etiam incolæ suos census in hunc usque diem Præfecto Cronenburgensi semper exhibuissent: similiter cum reliqui Scanenses liberi existerent,
 „ Wenenses in servitute vixisse; nihilominus ad ostendendum amorem erga pacem & concordiam, S. R. M. in iniquissimo isto postulato Svecis satisfecisse:
 „ sed obtento eo aliud ipsos attulisse, scilicet non solum restitutionem quorundam durante bello in Guinea à Sac. Reg. Maj. militibus occupatorum

N 2

muni.

munimentorum, sed & reparationem omnis damni in littoribus Africanis inflati. Quamvis autem S. R. M. quantum ad restitutionem munimentorum attinet, jus suum, ad præscindendam controversiis occasionem, statim ab initio nullatenus prætexere & persequi voluerit, refusionem nihilominus & satisfactionem damni, jure belli legitimo Suecis dati, sibi plane iniquam videri; multò autem iniquius ejusdem pretium, ut à Suecis æstimaretur, scilicet quater centenis nummum Imperialium millibus; cum tamen illatum istud damnum, siquidem accuratissime ejusdem ratio iniretur, quinquaginta millibus nummum Imperialium resarciri possit. Attamen istis omnibus non pensi habitis S. R. M. ad pacem conservandam, & ne miseri ejusdem subditi sub prætextu illo hospitacionibus militum aliisque gravissimis oneribus ulterius premerentur, Tractatus hoc nomine cum iis instituisse. Postulasse autem hæcenus Suecos prætentam illam satisfactionem modo & mediis planè impossibilibus, cum vel quasdam S. M. Regiones, donec prædicta pecuniæ summa solveretur, pignoris loco, vel certæ fidei mercatorum Hamburgensium cautionem petissent, qui isthanc summam, tanquam suum debitum, intra annum & diem se solutos promitterent. Hoc enim tempore, ut reliqua prætereantur, quamdiù exercitus Suedicus hæc commoraretur, Regno Daniæ tantum pecuniæ non iri creditum, licet in redemptionem provinciarum ab intolerabili isto belli onere quidvis polliceri vellet. Nihilominus S. R. M. ut nullum non lapidem, populorum suorum comodo procurando, movisse censeret, iniquissimo & durissimo Suecorum postulato, pro summis viribus, tantum indulgisse, ut Suam, Regni que Senatorum fidem de quatercentenis istis nummum imperialium millibus certo tempore ac definito solvendis obtulerit, & si dicta die solutio non fieret, certas quasdam S. M. possessiones seu ditiones, quibus Regnum Sueciæ pignoris loco frui interim posset. Verum enim verò Commissarios Suedicos æquissimis istis conditionibus aliter acquiescere noluisse, nisi ut promitterent se ad Regem suum de iisdem relatores, & vel hac ratione ex uno in aliud tempus discessum exercitus Suedici, sub prætextu, quod Sua Majestas ipsorum Præensionibus medicinam afferre nolit, in ingens, ut jam dictum, & irreparabile subditorum damnum, duci ac procrastinari, ut justa tandem & legitima suspicandi causa subministraretur, Suecos regionibus his exire nunquam velle, quin potius constituisse secum, iisdem S. Majestatem per summam injuriam & violentiam omninò privare, & exuere. Cum itaque Suecorum ista facta omnia non solum expressissimè in pacem initam impingerent, sed & Domini Protectoris autoritati, quippe qui simul pollicitus est, conventionem istam pacis inviolabiliter & sanctissimè servatum iri, non parum detraherent; Sac. Reg. Majestatem in certam ingredi spem, futurum, ut Dominus Protector, vel ob proprium honorem ac autoritatem, hujus rei talem curam gerat, quò per quavis huc facientia argumenta & rationes Regem Sueciæ eò permoveat, ne pacem nuper sancitam, utpote quæ aliàs maximoperè ipsi fuit proficua, ejusque partibus multum sanè momenti addidit, iniquissimè adeò ac tanto studio turbet, sed per celem

rem

rem traditionem Munimenti Fridericiuiddæ, & educationem exercitus Sui è provinciis hifce ac Ducatibus, suam Reg. Maj. factæ pacis fructibus quàm primùm tandem gaudere posse concedat.

Lit. NN.

Literæ Regis Daniæ ad Præfectum Nidrosiensem Petrum Wibium, in quibus Rumsdahlensem Præfecturam Suecis tandem tradi concedit.

Fridericus III. DEI gratia, Daniæ, Norwegiæ, Wandalorum, Gothorumque Rex &c.

PRæmissâ gratiâ nostrâ ac favore. Quandoquidem inaudivimus, Ministros Suedicos argumentis à Te allatis, quod Rumsdahlum alia quædam & separata Præfectura à Nidrosiensi existat, acquiescere noluisse; ideoque ad præripiendum ambagibus & controversiis inde forsitan orituris occasionem, Præfecturam istam, una cum veris, quibus circumscripta est limitibus sine ulteriori tergiversatione prædictis Ministris Suedicis trades, ut omnia tandem suum finem fortiantur. Quo ipso voluntati nostræ Te præbes obsequentem, DEO interim à Nobis cõmendatus. Scribebantur in arce nostra Haffniensi d. 19. Junii Anno 1658.

Fridericus.

Sub Sigillo Nostro.

Lit. NN.

Excerpta ex literis Laurentii Creutzii ad S. R. M. Sueciæ, in quibus ad Rumsdahlensem controversiam eò plenius intelligendam quædam enarrantur.

Scriptæ autem sunt Nidrosiæ d. 5. Jun.

Anno 1658.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine clementissime.

Post meas literas die 15. Maji ad R. M. V. Nidrosiâ humillime conscriptas, in quibus oppidum ac domum regiam mihi jam tum heic traditam significaveram, statim atque negotio isto me expedivi, sæpius quam instantissime petii, ut & in reliquis moræ omnes abjicerentur: sed quoniam reliqui duo Regis Daniæ Commissarii Præben ab Ahn, Norlandiarum Præfectus, & Georgius Bielke nondum accesserant, Petrus Wibius semper prætexebat, se nisi & ipsi adessent, nihil

N 3

omnino